

August Cieszkowski - słowiański solidarysta

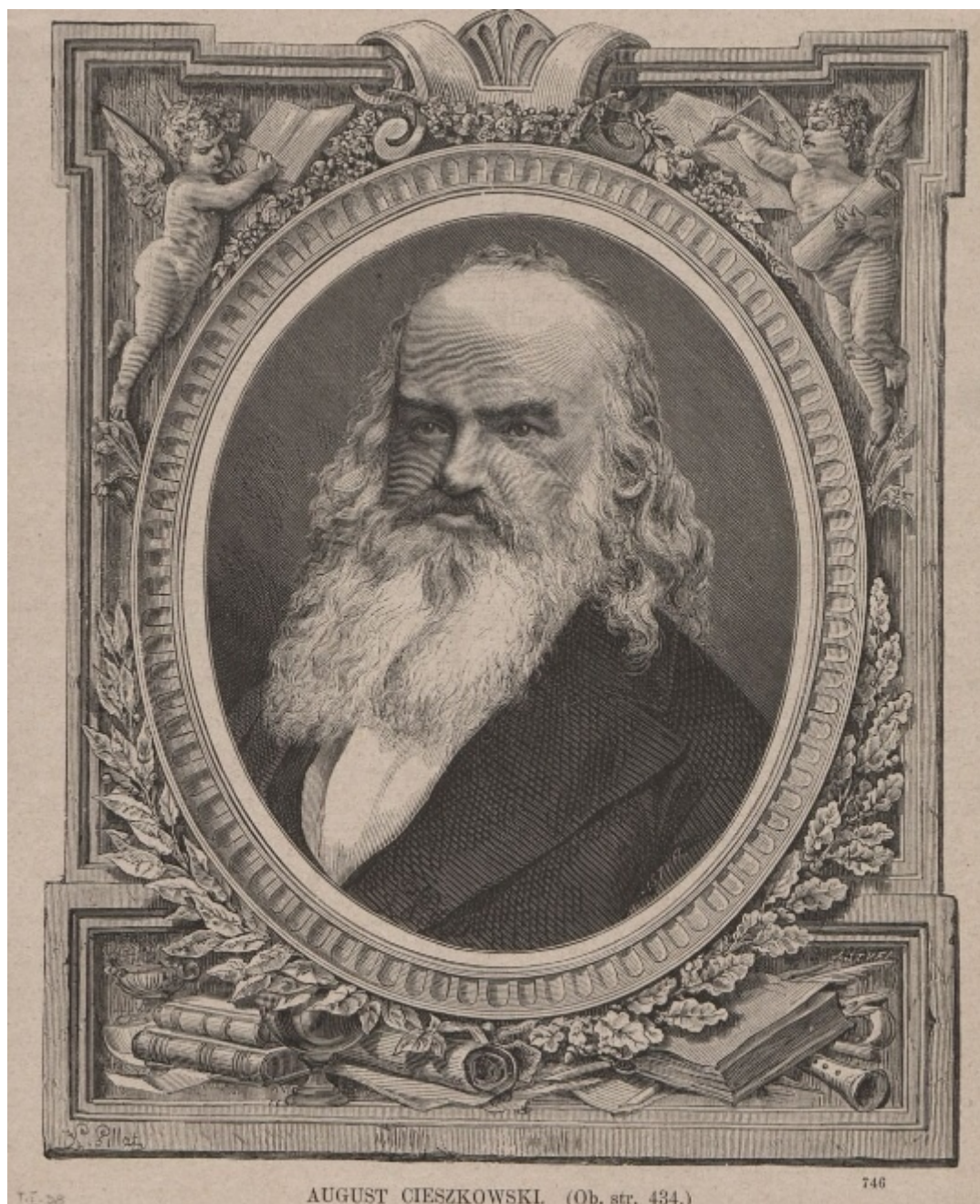
August Cieszkowski to jeden z czołowych myślicieli i działaczy polskich XIX wieku. Ekonomista głoszący idee solidaryzmu społecznego. Wywarł wpływ na Pierre'a Proudhona, który przyznawał, że jest jego dłużnikiem, jak i na Karola Marksa, który tego nie przyznawał. Według m.in. Normana Daviesa i Leszka Kołakowskiego Cieszkowskiego można zaliczyć do prekursorów marksizmu. Według mesjanistycznej koncepcji Cieszkowskiego naród polski został powołany do przebudowy społeczno-moralnej rzeczywistości współczesnej (tzw. filozofia narodowa). Był filozofem katolickim, który pisał o znaczącej roli Słowiańszczyzny. Poniżej dokument Sejmu RP przypominający tę postać.

UCHWAŁA Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 września 2014 r. w sprawie uczczenia pamięci Augusta Cieszkowskiego w 200. rocznicę Jego urodzin

W dwusetną rocznicę urodzin Augusta Cieszkowskiego Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia oddać hołd temu wyjątkowemu uczonemu, pisarzowi, politykowi, patriocie, działaczowi społecznemu i gospodarczemu, intelektualistcie i publicyście.

W historii polskiej XIX-wiecznej myśli naukowej w zakresie ekonomii i filozofii nazwisko Cieszkowski jest wyznacznikiem postępu na miarę europejską, a zarazem światową. Jego osobiste dokonania na polu nauki i na rzecz rozwoju myśli naukowej, walka słowem o sprawę narodową, kult pracy organicznej, twórczy patriotyzm, zachowują dziś szczególną aktualność.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 200. rocznicę urodzin Augusta Cieszkowskiego widzi w Nim jednego z najbardziej świątłych Polaków XIX wieku.

UZASADNIENIE

August Cieszkowski to jeden z najznamienitszych polskich, a w szczególności wielkopolskich działaczy społecznych i narodowych oraz naukowców w XIX wieku. Pomimo wybitnych zasług niesłusznie pozostaje w cieniu innych. Dzieje się tak ze względu na skromny i cichy styl pracy. W walce o utrzymanie polskości osiągnął wiele, mimo iż jego orężem było tylko słowo. Reprezentował ten odłam działających na rzecz sprawy narodowej, którego przedstawiciele zasługiwali się społeczeństwu pracą, a nie szablą. Cieszkowski stawiał na naukę, wykształcenie i rozwój. Pragnął świadomego i patriotycznego społeczeństwa, które miało odmienić losy ukochanej Polski.

Wierzenica jest na mapie Polski znaczącym miejscem. August Cieszkowski związany był z nią przez 52 lata swojego życia. Dziś spoczywa, wraz z członkami swojej rodziny, w krypcie grobowej w kościele w Wierzenicy (za jej rewaloryzację Parafia otrzymała Złotą Odznakę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego). Ta najwybitniejsza postać związana z Gminą Swarzędz przez pryzmat Wierzenicy, czyniła i czyni Polskę znaną w świecie na niwie kilku dziedzin nauki i w kulturze. W roku 2014 przypada piękny jubileusz 200 - lecia Jego urodzin. Warto wykorzystać ten czas na uhonorowanie i przypomnienie Jego postaci społeczeństwu Polski.

August Cieszkowski urodził się na terenie zaboru rosyjskiego w Suchej na Podlasiu 12 września 1814 roku. Jego postać związana była ze wszystkimi trzema zaborami, najsilniej z Wielkopolską

będącą w XIX wieku w zaborze pruskim. Przeniósł się do niej po tym, jak został aresztowany za działalność w piśmie „Biblioteka Warszawska”, które współtworzył i zasilał swoimi pracami. Najpierw, w 1841 r., osiadł na terenie dzisiejszego Powiatu Złotowskiego - Debrzno Wieś i Trudna. Niebawem, 2 lipca 1842 r. nabył Wierzenicę leżącą na północy gminy Swarzędz. Z Wierzenicy, która stała się jego najważniejszą siedzibą, prowadził rozległą działalność polityczną i społeczną w interesie narodowym, szczególnie reprezentował Polaków w parlamencie pruskim, a od jesieni 1860 r. był prezesem Koła Polskiego.

Na początku swej działalności parlamentarnej, podczas zjazdu polskiego (międzydzielnicowego) we Wrocławiu, ułożył, a zjazd uchwalił, pierwszą w dziejach odezwę do parlamentów nawołującą do powszechnego porozumienia między państwami i powszechnego rozbrojenia. W tym samym 1848 r. walczył przyczynił się do powstania Ligi Narodowej Polskiej. Na forum parlamentu w 1851 r. po raz pierwszy wystąpił z wnioskiem (kilkakrotnie ponawianym) w sprawie powiększenia ilości szkół średnich dla Polaków i założenia uniwersytetu z polskim językiem wykładowym w Poznaniu. Już w 1843 r. opublikował pracę *O skojarzeniu dążeń i prac umysłowych w Wielkim Księstwie Poznańskim* tworząc teoretyczne podwaliny ruchu naukowego w Wielkopolsce. Kiedy w 1857 r., kiedy powstało Towarzystwo Przyjaciół Nauk Poznańskich, został pierwszym jego prezesem. Jako jedyny w jego dziejach pełnił tę funkcję jeszcze dwukrotnie, 1861 - 1868, 1885 - 1894 (do śmierci). Stworzył organizacyjne ramy Towarzystwa i nadał kierunek jego pracom, dając się poznać, jako gorący zwolennik postępu i wdrażania w życie jego osiągnięć.

Założył w 1867 r. jedno z pierwszych w Wielkopolsce kółek rolniczych. W Wierzenicy wprowadził w życie swój pomysł dopuszczenia robotników folwarcznych do udziału w zyskach z gospodarstwa. Realizując ideę postępu technicznego w rolnictwie i leśnictwie, sprowadzał pierwsze maszyny parowe od Hipolita Cegielskiego, założył niedaleko Wierzenicy wzorową szkołkę leśną. W 1870 r. własnym staraniem i sumptem doprowadził do powstania Wyższej Szkoły Rolniczej im. Haliny w Żabikowie (pierwotnie miała ona powstać w Wierzenicy, gdzie do dziś jest budynek nazywany „Akademia”) - jedynej tej rangi uczelni na ziemiach zaboru pruskiego, promieniującej na pozostałe zabory. Od szkoły żabikowskiej swój rodowód wywodzi Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu.

Był autorem szeregu książek z zakresu ekonomii: *Uwagi nad obecnym stanem finansów angielskich*, *O kredycie i obiegu*, filozofii: *Prolegomena do historii filozofii*, *Bóg i palingeneza*, *Ojczyzna nasza* i innych dziedzin, w tym *O ochronach wiejskich* mówiącej o potrzebie zapewnienia dzieciom wiejskim opieki i wychowania przedszkolnego.

Oferowano mu tekę pruskiego ministra finansów, której nie przyjął, nie chcąc działać wbrew interesowi narodowemu. Doceniany na zachodzie Europy jako ekonomista i filozof. Ceniony również w zaborze austriackim został w 1873 r. wpisany w poczet członków krakowskiej Akademii Umiejętności, w 1880 r., zapewne ze względu na wiek, nie przyjął ofiarowanej mu katedry na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1887 r. Uniwersytet Jagielloński nadał mu tytuł doktora honoris causa. Uroczystości jego 50 - lecia pracy naukowej, a niebawem żałobne, dobitnie ukazywały, jak wielkim autorytetem cieszył się wśród rodaków ze wszystkich zaborów i diaspory.

Miał też niemałe zasługi w zakresie wspomagania polskiej myśli naukowej, kultury materialnej. Posiadał w Wierzenicy zbiór dzieł sztuki i księżnicę sięgającą do 40 000 woluminów. Jego postać sprawiła, że za życia i po śmierci Wierzenicę odwiedzały znakomitości tamtych czasów, w tym: Zygmunt Krasiński, Edward Raczyński, Kazimiera Iłłakowiczówna, prymas Hlond.

Dziełem Augusta Cieszkowskiego był awans naukowy i po części cywilizacyjny Wielkopolski wymazanej z mapy Polski. Naukowiec, polityk i społecznik, intelektualista i charyzmatyczny mówca parlamentarny August Cieszkowski był także kochającym mężem i ojcem zatroskanym o zdrowie i pomyślność rodziny. Ten orędownik pracy organicznej, czyli skutecznej, dobrze zorganizowanej i społecznie użytecznej, jest dziś symbolem harmonijnej symbiozy ideałów humanistycznych, wiedzy i kultury osobistej z głębokim zrozumieniem dla spraw materialnych i rozwoju społecznego.

*

Pisma:

[Selected Writings of August Cieszkowski](http://books.google.pl/books?id=MAHf7hsFxoC) (<http://books.google.pl/books?id=MAHf7hsFxoC>)

[Wniosek o założeniu szkoły głównej \(uniwersytetu\) w Poznaniu na Sejmie w Berlinie](http://polona.pl/item/913751/0/) (<http://polona.pl/item/913751/0/>)

[O kredycie i obiegu](http://polona.pl/item/813208/4/) (<http://polona.pl/item/813208/4/>)

[Słowa wieszczę Polaka wyrzeczone roku 1846 : pamiętka 1 Zjazdu Słowiańskiego w Pradze Czeskiej.](http://polona.pl/item/33718/3/) (<http://polona.pl/item/33718/3/>)

[O ochronach wiejskich](http://polona.pl/item/812359/3/) (http://polona.pl/item/812359/3/)
[Prolegomena do historyzofii](http://polona.pl/item/831090/3/) (http://polona.pl/item/831090/3/)
[Listy Norwida do Augusta Cieszkowskiego i Zygmunta Krasieńskiego](http://polona.pl/item/607393/2/)
(http://polona.pl/item/607393/2)
[O romansie nowoczesnym](http://polona.pl/item/401865/3/) (http://polona.pl/item/401865/3/)
[O drogach ducha](http://polona.pl/item/847639/4/) (http://polona.pl/item/847639/4/)
[O izbie wyższej i arystokracji w naszych czasach](http://polona.pl/item/846571/5/) (http://polona.pl/item/846571/5/)
[Uwagi nad obecnym stanem finansów angielskich 1842](http://polona.pl/item/809913/2/) (http://polona.pl/item/809913/2)

(Publikacja: 13-02-2015)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9799) (http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,9799)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.
Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl